

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

Петруха Ніна Миколаївна

УДК 338.24.021:334.78(338.43)

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕГРОВАНИХ КОРПОРАТИВНИХ
ОБ'ЄДНАНЬ В УМОВАХ СОЦІОЕКОНОМІЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ**

08.00.03 – економіка та управління національним господарством

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2020

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у Київському національному університеті будівництва і архітектури Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор,
Рижакова Галина Михайлівна, Київський національний університет будівництва і архітектури (м. Київ), МОН України, завідувач кафедри менеджменту в будівництві

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Котляревський Ярослав Вікторович, Міністерство фінансів України (м. Київ), радник заступника Міністра

доктор економічних наук, професор
Ушенко Наталя Валентинівна, Національний авіаційний університет (м. Київ), завідувач кафедри економіки та бізнес-технологій

Захист відбудеться «04» серпня 2020 року о 13:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.056.10 у Київському національному університеті будівництва і архітектури за адресою: 03037, м. Київ, Повітрофлотський проспект, 31, Зал засідань, ауд. 319.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Київського національного університету будівництва і архітектури за адресою: 03037, м. Київ, Повітрофлотський проспект, 31.

Автореферат розісланий «01» липня 2020 року.

**Вчений секретар
Спеціалізованої вченої ради
Д 26.056.10**

І. С. Івахненко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Кінець ХХ ст. ознаменувався закріпленням ідеї всеохоплюючого розвитку аграрного сектору економіки (АСЕ) в секторальних (сільське господарство й сільське будівництво) та національних фінансово-економічних і соціально-продовольчих політиках розвинутих країн світу, що, з одного боку, докорінно трансформувало парадигму державного регуляторного втручання, а з другого – сприяло формуванню нової теорії. Її серцевину утворюють неоднорідність і синхронність та/або асинхронність впливу детермінант фінансово-бюджетного, демографічно-територіального, просторового, організаційно-економічного, виробничого, природно-кліматичного, інфраструктурно-інтеграційного характеру на онтогенез корпоративних агрооб'єднань. Вже у ХХІ ст. державне регулювання вказаного сектору в цілому та інтегрованих корпоративних об'єднань (ІКО) наскрізно «пронизані» теорією сталого розвитку, яка, набуваючи рис «гольфстріму» в економічній системі, державних фінансах та політиці сільського розвитку на регуляторному рівні (у т. ч. в законах України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» (1990 р.) і «Про державну підтримку сільського господарства України» (2004 р.)), пріоритизує соціальний розвиток села в цілому, АСЕ та ІКО зокрема. Це пов'язано з винятковою значущістю й незамінністю вироблюваної ним продукції в життєдіяльності людини і суспільства, з потребою у відродженні селянина як господаря землі, носія моралі та національної етнічності, необхідністю збереження продовольчого суверенітету і забезпечення продовольчої й у визначених межах національної безпеки. Однак сформований за часів незалежності механізм державного регулювання АСЕ не повною мірою враховує взяті на себе міжнародні зобов'язання (в рамках членства у Світовій організації торгівлі, Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, програми Міжнародного валютного фонду для України «Stand-by» тощо), у т. ч. у частині трансформації програмно-методологічних та інституційних засад державної підтримки його соціоекономічної модернізації з урахуванням неоднорідності просторового розміщення ІКО, низького ступеня їх залучення в реалізацію інфраструктурно-будівельних проєктів у цілому та на територіях депресивного сільського розвитку зокрема. На тлі втрати традиційних ринків збуту продовольства соціоекономічна інертність функціонування ІКО, низький рівень конкурентоспроможності дрібних сільгосптоваровиробників на ринках держав – членів ЄС та невідповідність масштабів сільського будівництва національним завданням, визначеним в Указі Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» призводять до появи нових загроз сталій динаміці розвитку АСЕ загалом і соціоекономічній парадигмі ІКО зокрема. Зважаючи на це, а також на проголошений Урядом курс на економічне відновлення для подолання наслідків рецесії, спричиненої пандемією коронавірусу COVID-19, антикризова синергія будівництва і сільського господарства об'єктивно потребує пошуку нових науково обґрунтованих напрямів нівелювання й пом'якшення наслідків прояву загроз сталому розвитку АСЕ з передбаченням необхідності зближення державної аграрної політики із засадничо-модерними соціоекономічно забарвленими

положеннями Спільної сільгосполітики ЄС для виконання завдань щодо нового масштабування сільського будівництва, його відповідності програмованим Урядом тенденціям розвитку національної економіки, гармонізації розвитку ІКО і дрібнотоварного сільгоспвиробника.

Теоретичні основи обґрунтування ролі держави, механізмів її впливу на розвиток економічних процесів у цілому та домінантної ролі ІКО в модернізації діяльності сільського господарства зокрема закладено такими відомими класиками економічної науки, як Дж. Кейнс, А. Маршалл, В. Паретто, Ф. Перру, Д. Рікардо, П. Самуельсон, А. Сміт та ін. Вагомий внесок в опрацювання концептуальних засад розвитку державного регулювання АСЕ і ІКО, модернізації організаційно-економічних, соціально-продовольчих, фінансово-інституційних засад його діяльності з урахуванням взаємовпливів і взаємозалежностей сільського будівництва та сталого розвитку інституційних осередків – продуцентів продовольства, розроблення відповідного понятійно-категоріального апарату здійснили такі вітчизняні економісти-аграрники-будівельники, як В. Андрійчук, Є. Бондаренко, П. Гайдуцький, А. Гойко, М. Корецький, М. Кропивко, П. Куліков, В. Лич, Ю. Лупенко, С. Майстро, Г. Мостовий, М. Латинін, В. Осецький, Г. Рижаківа, С. Стеценко, О. Ходаківська, В. Федоренко та ін. Проблеми, пов'язані з глобокоординацією державного регулювання досягнення продовольчими системами Цілей сталого розвитку ООН до 2030 р., кризовими та системними викликами АСЕ, які впливають на окремі елементи створення ним доданої вартості, пронизання цього ланцюга «духом» інтеграції, екологізації і соціоекономічної модернізації досліджували О. Білорус, В. Геєць, Л. Дейнеко, О. Іваницька, Я. Котляревський, Е. Лібанова, М. Малік, Л. Молдаван, Т. Осташко, Н. Ушенко, А. Чухно, Л. Шабліста, О. Шубалий, Н. Шелудько. Питання, пов'язані з формуванням макро-, мезо- і мікроекономічної політики стимулювання всеохоплюючого розвитку АСЕ в умовах реформування системи управління державними фінансами, невизначеності в аграрній політиці, відповідного генотипу земельно-орендних і фінансово-інституційних відносин в Україні висвітлено у працях: О. Бородіної, С. Гасанова, В. Голяна, М. Дем'яненко, Т. Єфименко, В. Кудряшова, Д. Крисанова, О. Мельникова, М. Пугачова, О. Радченко, П. Саблука, Л. Тулуш, А. Шолойко та ін.

Зважаючи на те, що процес історіографії державного регулювання АСЕ за часів незалежності України і становлення ІКО відверто дисонують у частині соціоекономічних цілепокладань, слід акцентувати увагу на проблематиці їх подальшого розвитку та взаємодії з державною аграрною і будівельною політиками. Зокрема, існує потреба в розробленні теоретико-методологічних підойм щодо формування організаційно-економічних концептів забезпечення сталості й водночас безпечності агропродовольчих ланцюгів із позиції збалансування регуляції із земельною реформою і реформою децентралізації, що тривають, процесами корпоратизації продовольчого ринку, необхідності запровадження кліматично орієнтованого сільського виробництва та екологічнобезпечних технологій, посилення їх соціальної спрямованості, в т. ч. в реалізації інфраструктурно-будівельних проєктів. Це обумовило вибір теми, мету, завдання та визначило структуру роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тематика і зміст науково-теоретичних та прикладних розробок у цій роботі відповідають цілеспрямованню Стратегії сприяння залученню приватних інвестицій у сільське господарство на період до 2023 р., Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості України на період до 2026 р., Стратегії подолання бідності, Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 рр., Національній транспортній стратегії до 2030 р., Концепції розвитку сільських територій, Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, Законів України «Про холдингові компанії в Україні», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва» та пов'язані з напрямами досліджень Київського національного університету будівництва і архітектури (при виконанні НДР за темами: «Визначення стратегії антициклічного управління будівельним підприємством», № держреєстрації 0111U001974, «Економічні та управлінські стратегії розвитку підприємств підрядного будівництва в інвестиційному середовищі», № держреєстрації 0114U000859 – автором надані аргументовані пропозиції щодо збалансування цілепокладань бізнесових моделей агроіндустріальних ІКО) та Академії будівництва України (в рамках теми «Забезпечення економіко-управлінської рівноваги мікросередовища будівельного проєкту у форматі сучасних концепцій менеджменту та бюджетування», № W8-a-15 – автором розроблено математичну модель оцінювання результативності державного регулювання ІКО та корекції заходів регуляторного стимулювання їх участі в проєктах сільського будівництва; довідка про впровадження від 04.10.2019 р.).

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є теоретико-методологічне обґрунтування й розроблення практичних рекомендацій державного регулювання ІКО в умовах соціоекономічної модернізації національної аграрної політики, посилення інституціональної невизначеності та інформаційної асиметрії. Для досягнення зазначеної мети в роботі були поставлені та послідовно розв'язувались такі науково-прикладні завдання:

– узагальнити теоретичні концепції економічної інтеграції в умовах зміни регуляторної парадигми сталості функціонування і розвитку ІКО;

– типологізувати світові тенденції розвитку державної аграрної політики і визначити її економічні та інституціональні доміанти;

– вивчити вітчизняний та зарубіжний досвід державного регуляторного стимулювання соціоекономічної орієнтованості функціонування аграрних ІКО;

– визначити взаємовпливи і взаємозв'язки динамічних характеристик діяльності АСЕ та еволюціонування ІКО;

– встановити результативно-якісні вимірники державної підтримки ІКО в регуляторній системі соціоекономічної модернізації АСЕ;

– дослідити інституційно-управлінські доміанти регулювання розвитку ІКО та соціоекономічних імперативів національної аграрної політики;

– удосконалити регуляторні підйоми сталої динаміки соціоекономічної трансформації ІКО на базі ранжування параметрів їх функціонування та

подолання інформаційної асиметрії між стейкхолдерами аграрної політики;

– запропонувати конвергентно-репродуктивну модель державного регулювання ІКО в умовах децентралізації.

Об'єктом дослідження є організаційно-регуляторні процеси функціонування і розвитку ІКО в умовах соціоекономічної модернізації національної аграрної політики та зростання інституційної невизначеності й суперечностей у її реалізації.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних, методико-прикладних та парадигмально-регуляторних положень становлення і онтогенезу ІКО в площині аграрної політики.

Методи дослідження. Теоретична основа і науково-методична база дисертаційної роботи ґрунтуються на фундаментальних положеннях економічної теорії, соціальної політики, державного регулювання економіки, інклюзивного розвитку сільських територій, державних та місцевих фінансів і міжбюджетних відносин, а також на постулатах сільської економіки та економіки будівництва, концепції сталого розвитку, провідних шкіл економічної науки з проблем архітекτονіки аграрної політики та її соціоекономічної модернізації під впливом ІКО, доданої вартості в цілому і місцевої зокрема та наукової об'єктивності при аналізі соціально-економічних процесів, закономірностей і явищ. Для досягнення поставленої мети використано низку сучасних загальнонаукових та економічних методів: абстрактно-логічний, включаючи прийоми аналізу й синтезу, індукції та дедукції, узагальнення – для формування та кластерної систематизації інформаційного базису дослідження, уточнення понятійно-категоріального апарату, вивчення найкращих світових і національних практик за досліджуваною темою, обґрунтування й перевірки робочих гіпотез щодо перспектив розвитку державного регулювання ІКО в умовах нової економічної реальності; системного аналізу – для цілісного сприйняття об'єкта дослідження та комплексного аналізу зв'язків між елементами АСЕ – ІКО – сільського будівництва; кореляційно-регресійного аналізу – для визначення взаємовпливів і взаємозв'язків еволюціонування соціально-економічної політики регулювання АСЕ в цілому та ІКО зокрема, онтогенезу системи їх державної підтримки в контексті парадигмальних зрушень у системі надання державної допомоги суб'єктам господарювання та реформи децентралізації, а також впливу ендо- і екзогенних чинників на розвиток сільських територій, взаємозв'язку між передачею повноважень та фінансів до органів місцевого самоврядування і рівнем їх регуляторної стимуляції формування ІКО місцевої доданої вартості; економіко-математичного моделювання та прогнозування в рамках теорії бінарних співвідношень, графів, булевих і звичайних матриць – для обґрунтування перспектив і майбутніх тенденцій державного регулювання ІКО в період соціоекономічної модернізації національної аграрної політики; графічний і картографічний – для унаочнення одержаних результатів, візуалізації рівня територіальної асиметрії щодо доданої вартості АСЕ, використання місцевими органами влади важелів регуляторно-програмної корекції діяльності ІКО в умовах реформування земельних відносин і необхідності подолання продовольчої проблеми, зокрема спричиненої світовою пандемією коронавірусу COVID-19.

Інформаційну базу дослідження становили закони України, укази Президента України, розпорядчі документи Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Міністерства розвитку громад та територій України, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Міністерства інфраструктури України, Антимонопольного комітету України, інформаційні зведення міжнародних та вітчизняних статистичних структур, аналітико-моніторингові дані Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO), Світової продовольчої програми (WFP), Навчального і науково-дослідницького інституту ООН (UNITAR), дані окремих ІКО, наукові публікації за темою дослідження, ресурси мережі Інтернет та результати власних розвідок.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в комплексному узагальненні теоретичних, методичних і практичних підойм державного регулювання ІКО з урахуванням соціально-економічних, інституційно-управлінських суперечностей формування та реалізації національної аграрної політики, ролі в цьому процесі конвергентної репродукції сільської економіки та економіки будівництва. Основні положення, які визначають наукову новизну та відображають найвагоміші оригінальні результати дослідження автора, включають такі наукові позиції:

удосконалено:

– теоретико-методичні та концептуально-прикладні положення формування конвергентно-репродуктивної моделі державного регулювання ІКО, що реалізується регуляторним інструментарієм впливу національних і локальних державних інститутів на сталий сільський розвиток із застосуванням стимуляційної або обмежувальної форми бюджетного регулювання в умовах децентралізації та з урахуванням взаємовпливів і взаємозв'язків регуляторно-корекційних програм протистояння кризовим та системним викликами, які впливають на окремі елементи ланцюга створення місцевої доданої вартості та ранжування соціально-економічних параметрів внеску ІКО в їх розвиток. Це дало змогу сформувати цілісний конструкт державного регулювання ІКО в умовах трансмісійної конвергенції соціоекономічної модернізації аграрної політики як координованого регуляторного процесу, що охоплює ідентифікацію параметрів діяльності ІКО на конкретній територіальній локації, створення ним місцевої доданої вартості, рівня залучення в реалізацію будівельних проєктів розвитку соціальної інфраструктури в сільській місцевості на базі ранжованих значень економічних параметрів роботи, придатних для подальшої регуляторної корекції поведінкових моделей ІКО в «наступній нормальності» (next normality) їх функціонування і розвитку;

– підходи до визначення сутності понять: 1) «інтегроване корпоративне агрооб'єднання», яке, на відміну від існуючих, ґрунтується на системі нормативно-правових, організаційно-управлінських, соціально-трудоових, будівельно-проєктних та фінансово-економічних взаємовідносин материнської (керуючої) компанії і контрольованих нею дочірніх підприємств, а також органів місцевого самоврядування у створенні місцевої доданої вартості в АСЕ; 2) «місцева додана вартість в АСЕ» – вартість, яка створюється в межах

конкретної територіальної локації, уречевлюється в структурно-кількісних значеннях «Сировина та засоби виробництва – Виробництво – Переробка – Збут» агропродовольчого ланцюга як новоствореної, так і частини існуючої доданої вартості, придатної для подальшої ресурсної трансформації у виконання проєктів сільського будівництва; 3) «сільське будівництво» як сукупність вишукувальних, проєктних і будівельних організацій, а також підприємств будівельної індустрії, фахівців, що обізнані зі специфікою функціонування АСЕ та сільських територій, спеціалізуються на реалізації інфраструктурних проєктів з метою створення сприятливих соціально-економічних умов для виконання селом у цілому та сільським соціумом зокрема його виробничої й інших локальних, регіональних і загальнодержавних функцій, у т. ч. орієнтованих на формування продовольчого суверенітету та забезпечення продовольчої безпеки; 4) «наступна нормальність розвитку АСЕ» – суттєве прискорення еволюційних процесів трансформації АСЕ, їх перехід у революційні, викликані, зокрема, світовою пандемією коронавірусу COVID-19, щодо діджиталізації сільського господарства, цифрової трансформації переробно-харчової промисловості, безпеки існування ланцюга створення доданої вартості, споживацьких вподобань та можливостей сектору в цілому та ІКО зокрема до регуляторно заданих на місцевому рівні соціоекономічних трансформацій;

– методичний підхід ідентифікації взаємовпливів і взаємозалежностей розвитку АСЕ загалом та ІКО зокрема від цілепокладань у національній аграрній політиці, її трансформації в умовах глобокоординації реалізації Цілей сталого розвитку ООН до 2030 р., який вирізняється єдністю соціально-економічних екстерналій, формальних та неформальних інституційних правил розвитку ІКО на конкретній територіальній локації та дає змогу визначити стадійне еволюціонування сільського будівництва;

– науково-методичні підйоми результативно-якісних вимірників державної підтримки АСЕ в регуляторній системі соціоекономічної модернізації функціонування і розвитку ІКО з урахуванням необхідності стабілізації та розвитку місцевої доданої вартості в умовах світової пандемії коронавірусу COVID-19, а також трансмісійних каналів залежності економічних результатів діяльності ІКО від кількісно-якісних параметрів інвестування в розвиток соціальної інфраструктури сільських територій, на яких провадиться їх господарська діяльність;

дістали подальшого розвитку:

– теоретична концептуалізація державного регуляторного стимулювання соціоекономічної трансформації ІКО на основі нової комбінації парадигми економічної інтеграції, корпоратизації, сталого, інклюзивного і всеохоплюючого розвитку агропродовольчих систем в умовах глобальної продовольчої та екологічної проблеми;

– типологізація і домінанти найкращих світових практик державного регуляторного забезпечення соціоекономічної орієнтованості функціонування ІКО, їх транспарентності та паритетності завданням структурної модернізації сільської економіки з урахуванням необхідності подальшого проєвропейського еволюціонування національної аграрної політики та сільського будівництва.

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні рекомендацій, спрямованих на підвищення результативності державного регулювання ІКО в умовах соціоекономічної модернізації національної аграрної політики та необхідності реалізації селозберігаючих будівельних проєктів за їх участі. Одержані наукові результати доведені до рівня практичного використання та впровадження, зокрема: Комітетом ВРУ з питань аграрної політики та земельних відносин (довідка № 04-11/16-112 від 30.05.2019 р.), Секретаріатом Кабміну (довідка № б/н від 25.06.2020 р.), Мінагрополітики (довідка № 37-18-3-16/17503.23 від 23.10.2015 р.), Мінекономрозвитку (довідка № б/н від 26.09.2017 р.), Мінфіном (довідка № б/н від 24.06.2020 р.), Міносвіти і науки (довідка № 4/2-20-764-17 від 25.08.2017 р.), Київською облдержадміністрацією (довідка № 02-03.2-1/1888/07 від 09.11.2016 р.), Радою підприємців при Кабміні (довідка № 1109 від 17.03.2020 р.), Асоціацією міст України (довідка № 3-46 від 15.06.2020 р.), Українською аграрною конфедерацією (довідка № 2-2/44 від 22.06.2020 р.) та Івано-Франківською міською ОТГ (довідка № 134/04-13/076 від 25.06.2020 р.). Окремі результати дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі та при проведенні окремих наукових досліджень Київського національного університету будівництва і архітектури (довідка № 7/54-154 від 01.10.2019 р.), а також в Луцькому національному технічному університеті (довідка № 542-21-35 від 23.06.2020 р.), Університеті економіки і права «КРОК» (довідка № 15/13 від 09.03.2020 р.), Школі вищого корпусу державної служби (довідка № 146/1/0/96-06-38 від 14.12.2015 р.).

Особистий внесок здобувача. Всі наукові результати, які викладені в дисертаційній роботі та виносяться на захист, одержані автором особисто і формують його науковий здобуток. Внесок здобувача в колективні наукові праці конкретизовано у списку публікацій.

Апробація результатів дослідження. Основні науково-теоретичні, методичні та практичні результати дисертаційної роботи доповідались і одержали схвалення на 17 всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, симпозіумах, круглих столах, інформація щодо яких наведена у списку опублікованих праць, – пп. 22–38.

Публікації. Передумови та методична база дослідження, його основні етапи, результати і висновки з належною повнотою відображено у 38 друкованих працях, у т. ч. одна колективна монографія, 20 статей, опублікованих у виданнях, що входять до інших міжнародних наукометричних баз, з них 10 входять до переліку фахових видань, затверджених Міністерством освіти і науки України (в т.ч. одна стаття у виданні представленому в SciVerse SCOPUS by Elsevier), та 17 праць апробаційного характеру.

Структура та обсяг дисертації. Структура дисертаційної роботи обумовлена переліком та змістом завдань і етапів дослідження. Дисертація містить: анотацію українською та англійською мовами, список праць здобувача за темою дисертації, перелік умовних позначень, вступ, основну частину в складі трьох розділів та висновків, список використаних джерел (316 найменувань) та п'яти додатків. Основний обсяг роботи становить 209 сторінок друкованого тексту та містить 11 таблиць і 20 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету й завдання, визначено об'єкт, предмет та методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів.

У розділі 1 «Концептуально-онтологічні та теоретичні аспекти державного регулювання інтегрованих корпоративних об'єднань у контексті соціоекономічного еволюціонування аграрної політики» розкрито теоретичні положення концепту економічної інтеграції в умовах поступальних парадигмальних зрушень всеохоплюючої продуктивності та результативності функціонування і розвитку ІКО, детермінант та механізмів реалізації заходів державного регулювання, в т. ч. в частині стимулювання їх соціоекономічної модернізації в умовах становлення відповідного генотипу аграрної політики, її «вмонтованості» в досягнення Глобальних Цілей сталого розвитку.

В роботі, з точки зору державної регуляції соціоекономічної орієнтації, ІКО запропоновано розглядати як генеральну сукупність капіталів (основного, оборотного та людського – в рамках ортодоксальної регуляції та фінансового – соціоекономічна інваріативно інституційна регуляція націлена, зокрема, на формування ресурсної бази реалізації проектів сільського будівництва) материнської і підконтрольних їй компаній, об'єднаних в єдину операційну екосистему із спільною місією та цілями, які спрямовані на максимізацію прибутку шляхом ведення великоземельного виробництва та формування агропродовольчого ланцюга як замкнутої системи, як правило, низько релевантної до інвестиційних потреб територіальної локації на якій здійснюється їх господарська діяльність в реалізації соціально забарвлених інфраструктурних проектів.

Дослідження економічних теорій, методологій державного регулювання, онтології і гносеології інтеграції та корпоратизації визначено, що формування ІКО детермінується інерціюванням ефектів аграрної політики у формі ортодоксальних і авангардних мотивів. До ортодоксальної групи віднесено ендо- (невизначеність внутрішньої аграрної політики, породжена її нестабільністю, слабкою орієнтацією на досягнення національно пріоритизованих Цілей сталого розвитку, імплементацією засад ринку вільного обігу земель сільгосппризначення, волатильністю існування спеціалізованого центрального органу виконавчої влади з реалізації аграрної політики, її адаптації до реформ у системі державних фінансів, місцевого самоврядування, територіальної організації влади та підтримки (допомоги) АСЕ тощо) і екзодержавницькі (зростання на світових агроринках попиту як на сільгоспсировину, так і на продукцію переробно-харчової промисловості, в т. ч. через пандемію коронавірусу COVID-19, посилення ролі глобальних ланцюгів доданої вартості й процесів діджиталізації в соціоекономічній спрямованості аграрної політики, її інтеграція з еко-системою сфери будівництва тощо) чинники соціоекономічної регуляції. Ортодоксальну групу факторів рекреаційно доповнюють авангардні, до яких віднесено відсутність довіри між стейкхолдерами аграрної політики, неефективність державного регулювання ІКО, управління земельними ділянками сільгосппризначення державної і комунальної власності, об'єктами АСЕ, що мають стратегічне

значення для економіки і безпеки держави, низький рівень розвитку систем менеджменту дрібних агровиробників, природну спрямованість на генерацію надприбутків, у т. ч. за рахунок земельної ренти. Вказані мотиви створення ІКО не є вичерпними, однак вони дають змогу здійснювати подальшу їх модифікацію, залежну від витоків первісного капіталу власників материнської компанії, її стратегічних і тактичних цілепокладань у започаткування та/або реінжинірингу діючих дочірніх підприємств.

У процесі вивчення економічних і інституціональних доміант світових тенденцій аграрної політики з'ясовано, що під нею розуміють композицію заходів з підтримки фінансової, економічної, соціальної, інвестиційно-будівельної діяльності АСЕ на територіях ведення відповідної господарської діяльності, необхідної для забезпечення реалізації Цілей сталого розвитку (зокрема цілі № 2 «Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства» і № 9 «Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям»), формування селозберігаючої регуляторної моделі. Саме остання не лише формує феномен сільської економіки, а й забезпечує утворення 5D-комбінацію економічних, інвестиційних, будівельних, соціальних, продовольчих доміант соціоекономічної модернізації аграрної політики, типологізацію заходів державного регулювання залежно від рівня розвитку АСЕ в цілому та ІКО зокрема на конкретній сільській локації (території). Це дало можливість виокремити регуляційну константу діяльності ІКО в системі державного регулювання АСЕ, яка базуються на стійкості взаємозв'язків між рівнем їх розвитку і потребою в централізованій координації трансмісійних каналів впливу національних та локальних заходів на якість розвитку економічних агентів продовольчого ринку, стан інфраструктурних об'єктів та соціально-побутових умов життя на селі.

Найбільш гнучкі умови соціально-економічного розвитку ІКО створює змішаний тип державного регулювання АСЕ, за якого ринковий механізм саморегулювання доповнюється об'єктивним централізованим впливом на перебіг трансформаційних процесів переважно в недискримінаційних, стимулюючих формах, тобто із залученням інструментарію фіскального стимулювання, агрострахування, бюджетної підтримки (допомоги), сільгоспдорадництва, ціноутворення та партнерських відносин. Попри це, найкращі світові практики свідчать, що в умовах наступної нормальності розвитку АСЕ, інституціональної невизначеності аграрної політики продовольча система в цілому та ІКО зокрема реагують на застосування заходів державного регулювання з високою інертністю.

У розділі 2 «Динамізація та параметризація результативності аграрної політики і державного регулювання інтегрованих корпоративних об'єднань за умов структурної трансформації аграрного сектору економіки» здійснено ретроспективний аналіз становлення і розвитку аграрної політики, передумов та наслідків її соціоекономічної модернізації, в т. ч. засобами сільського будівництва, структури та продовольчих груп світового і національного АСЕ, місця в ньому ІКО, ефективності заходів їх державного регулювання в цілому та кількісно-якісних вимірників державної підтримки в умовах нової економічної реальності та процесів децентралізації.

АСЕ за часів незалежності не лише сформував обличчя України як світової житниці, що продукує 32 % соняшникової олії, 6 % ячменю, 3 % пшениці, 2 % кукурудзи та 1 % сої від глобовиробництва, а й забезпечив висхідний тренд його частки як в експорті (від 13 % у 2007 р. до 19 % у 2019 р.), так і у створенні ВВП країни (7 і 9 % відповідно), залишившись єдиною галуззю, яка в період пандемії коронавірусної інфекції COVID-19 (березень – червень 2020 р.) демонструвала позитивні економічні результати. При цьому вивчення історіографії цього процесу дає змогу дійти висновку, що значення АСЕ в економіці України (у ВВП і експорті) зростало переважно в період фінансово-економічних та соціально-політичних ендо- і екзогенних турбулентностей, однак не за рахунок вжиття державою відповідних регуляторних заходів поведінкової корекції діяльності сектору, а завдяки збереженню високого попиту на його продукцію задля задоволення достатньою мірою продовольчих потреб.

У дисертації доведено, що внаслідок незавершеної аграрної реформи, недостатньо науково обґрунтованої аграрної політики у період 1991–2013 рр., зволікання з переходом на проєвропейський соціально забарвлений вектор орієнтації розвитку (з 2014 р. – дотепер, після підписання політичної і економічної частин Угоди про асоціацію між Україною і ЄС), її пронизання переважно ортодоксальною (економічні й адміністративні) комбінацією заходів державного регулювання АСЕ, вона набула ознак жорсткої модельності, в якій домінують великоземельні сільгоспвиробники, тобто ІКО. При цьому відтермінування реалізації земельної реформи, з одного боку, породило гіпернарощення земельних банків ІКО (Кернел Груп – з 405 тис. га у 2014 р. до 550 тис. у 2018 р.; Укрлендфармінг – 500 тис. і 650 тис.; Агропросперіс – 396 тис. і 400 тис.; МХП – 320 тис. і 370 тис.; Астарта-Київ – 245 тис. і 250 тис.; Контінентал Фармерз Груп – 195 тис. і 320 тис.; Харвіст Холдинг – 127 тис. і 197 тис.; ІМК – 124 тис. і 137 тис.; Укрпромінвест-Агро – 112 тис. і 117 тис. га відповідно), орієнтованість їх операційних систем на монодіяльність у сфері рослинництва, а з другого боку, не створила стимуляційних умов для підвищення результативності використання земельних ресурсів (за десять останніх років додана вартість АСЕ на один гектар сільгоспземель зросла лише на 0,1 тис. дол. США в порівнянних цінах 2010 р. – з 0,3 тис. дол. США у 2008 р. до 0,4 тис. дол. США у 2018 р.), їх балансування з екологічними стандартами і нормативами сільського розвитку, притаманними соціоекономічній моделі Спільної сільгоспполітики ЄС як похідної критерію конвергенції держави – кандидата на вступ до ЄС.

При цьому, зважаючи на результативність «жорсткої» аграрної моделі США, вираженої у погектарній доданій вартості (показник протягом 2008–2018 рр. статичний та становить 0,4 тис. дол. США в порівнянних цінах 2010 р.), існуюча аграрна політика в Україні фактично себе вичерпала, створюючи імітаційний ефект соціоекономічної її орієнтованості в умовах виконання Угоди про асоціацію, укорінюючи відставання та розбалансування: 1) в продуктивності АСЕ України і держав – кандидатів (Туреччина – 2,2 тис. дол. США у 2018 р. у порівнянних цінах 2010 р.) та «нових» і «старих» членів ЄС (Румунія – 0,9 тис.; Франція – 1,6 тис.; Німеччина – 1,2 тис. дол. США у 2018 р. в порівнянних цінах 2010 р.); 2) витіснення ІКО дрібних товаровиробників із зон концентрації

чорноземів та низькоризикового ведення сільгоспвиробництва; 3) соціально-екологічного вектора розвитку ІКО та зацікавленості в будівництві інфраструктурних об'єктів на селі, генеруючи достатньо високу маржинальність (рівень рентабельності за останні п'ять років коливається в діапазоні 35–50 %) та 3D-варіацію соціоекономічної спрямованості агробізнесу – висока, середня і низька з високим рівнем детермінації ЕВІТДА та інвестицій у сільське будівництво, в т. ч. соціально значущих проєктів (рис. 1).

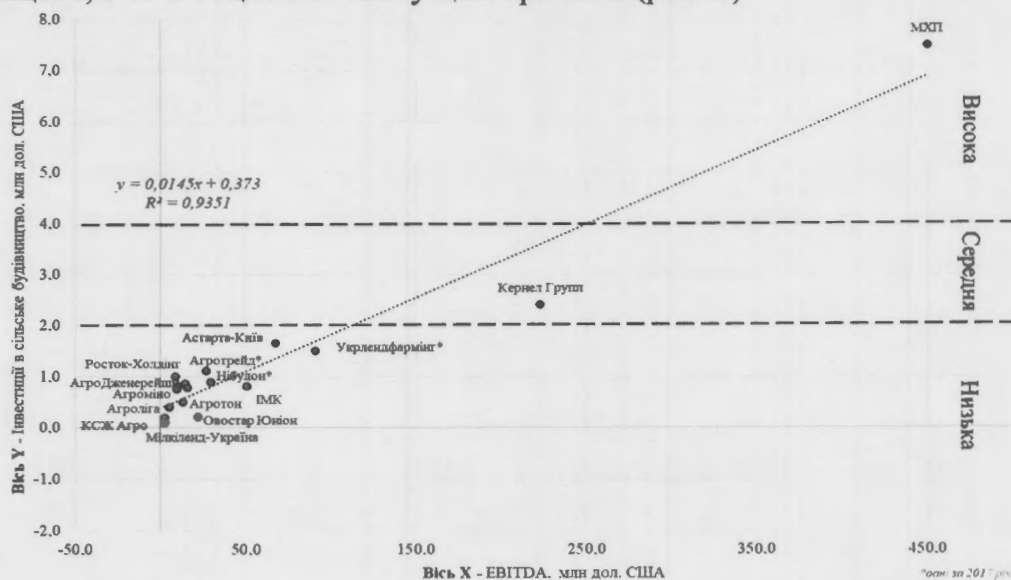

Рис. 1. Співвідношення ЕВІТДА та соціоекономічної орієнтації функціонування окремих ІКО у 2018 р.

Джерело: складено автором за даними офіційних веб-сайтів пілотованих ІКО та власних розвідок.

Оцінюючи взаємовпливи і взаємозв'язки соціально-економічної та аграрної політики, сільського будівництва і системи управління державними фінансами запропоновано виокремлювати такі стадії еволюціонування державного регулювання ІКО:

перша (1990-ті – початок 2000-х рр.) – «стабілізаційна», регуляція спрямована на зупинення спаду виробництва в сільському господарстві, який відбувався внаслідок зміни парадигми власності агроформувань та управління земельними ресурсами. На цій стадії здійснюється переливання «промислових» та «фінансових» капіталів до АСЕ, з'являються перші ІКО та один із найвідоміших представників цього періоду компанія «Шахтар», створена як аграрний підрозділ шахти ім. Засядька;

друга (початок 2000-х років – середина 2014 р.) – «відновна», приймаються державні програми, які регуляторно визначають рослинництво домінантою в розвитку АСЕ, інвестиційна політика держави та ІКО спрямовується на формування логістично-збутової частини ланцюга створення доданої вартості (наприклад оптовий ринок «Столичний», який був збудований протягом одного року та введений в експлуатацію у 2011 р.), державне регулювання АСЕ скероване на досягнення Цілей розвитку тисячоліття та формування підвалин для реалізації Цілей сталого розвитку, операційні системи ІКО без належної державної регуляторної стимуляції переформатовуються в соціально відповідальні, однак лише в частині акцентованого розвитку людського капіталу та якісних параметрів

кінцевої продукції;

третя (середина 2014 р. – дотепер) – «стратегічна», супроводжується скороченням прямої (бюджетні програми Мінагрополітики, зокрема 2801180 Фінансова підтримка заходів в АСЕ; 2801230 Фінансова підтримка розвитку фермерських господарств; 2801240 та/або 2801030 Здійснення фінансової підтримки підприємств АСЕ через механізм здешевлення кредитів; 2801350 та/або 2801510 Державна підтримка розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними; 2801540 Державна підтримка галузі тваринництва; 2801580 Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників – рис. 2) та непрямой (спеціальний режим оподаткування ПДВ діяльності у сфері сільського і лісового господарства та рибальства) державної підтримки (допомоги), її концентрації в ІКО, відсутністю реальних антикризових заходів для заміщення втраченого продовольчого ринку Російської Федерації, формування систем безпеки та простежуваності сільгосппродукції, які «розчинюють» технічні бар'єри для експорту агропродукції до держав – членів ЄС, відсутністю державної регуляції стимулювання сільського будівництва у формі систем зрошування, мережі продовольчих ринків, тваринницьких комплексів, елеваторів, об'єктів соціально-побутової інфраструктури як відповіді на виклики й загрози, які генеруються реформою децентралізації, що триває.

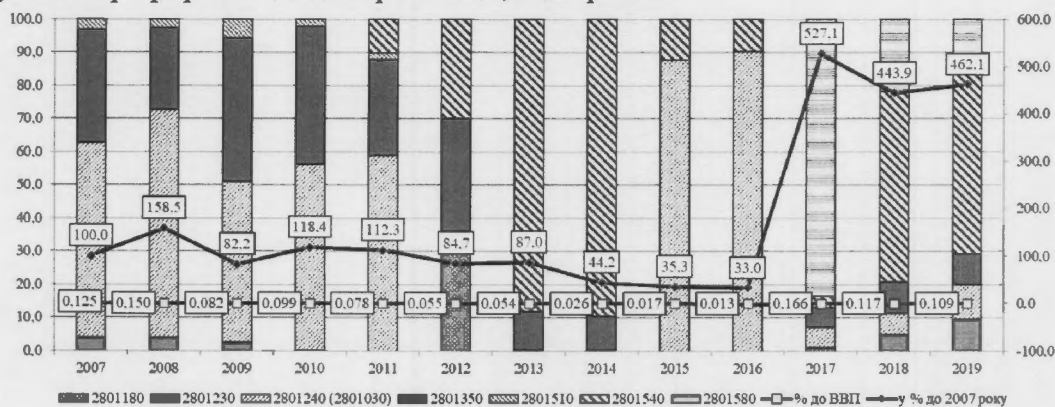

Рис. 2. Динаміка структури програм прямої державної підтримки розвитку АСЕ (у % до підсумку, ліва вісь), загальної її маси порівняно з 2007 р. та частки у ВВП (у %, права вісь)

Джерело: складено автором за даними Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

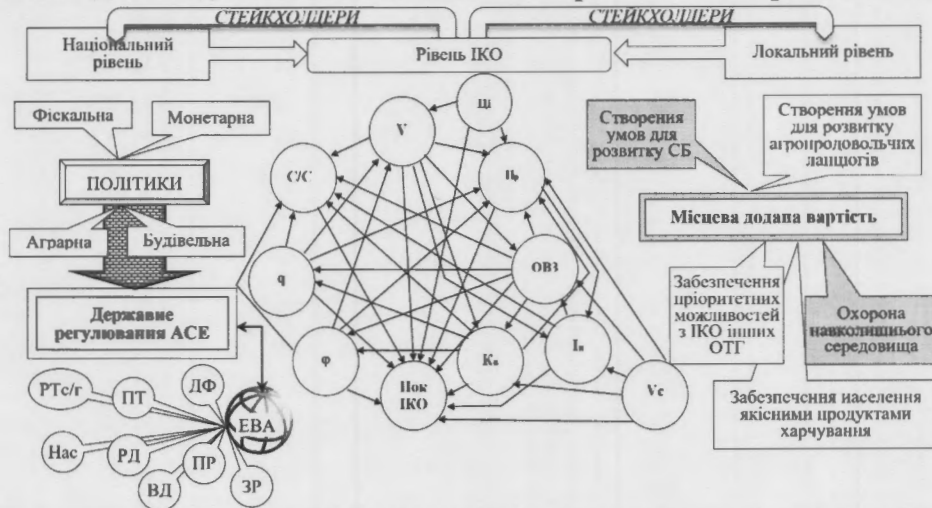
Встановлено, що класична теза про необхідність державної підтримки АСЕ через дисонанс продуктивності праці в промисловості й сільському господарстві в останні роки проявляється лише під час дослідження проблеми в глобальному контексті – співвідношення результативності праці та конкурентоспроможності промисловості на світовому ринку високо- і менш економічно розвинутих країн вище, ніж аналогічні співвідношення з сільським господарством. Як наслідок в ІКО, що функціонують у менш економічно розвинутих країнах, зокрема Україні, конкурентоспроможною на світовому ринку залишається рослинна група продовольства (в Україні – це зернові та олійні культури), а їх державне регулювання і в подальшому спрямоване на забезпечення національного аграрного протекціонізму замість соціоекономічної модернізації національної аграрної політики.

У розділі 3 «Удосконалення методологічного та науково-прикладного базису державного регулювання інтегрованих корпоративних об'єднань у період соціоекономічної модернізації національної аграрної політики» обґрунтовано підходи та напрями удосконалення державного регулювання ІКО, регуляторної корекції їх соціально-поведінкової моделі на визначених територіальних локаціях з урахуванням домінант створення місцевої доданої вартості й рівня залучення органів місцевого самоврядування та інших стейкхолдерів у формальну і неформальну регуляцію сталості соціально-економічної трансформації ІКО, виражену, зокрема, в проєктах сільського будівництва.

Перехід до соціально-економічної моделі аграрної підтримки з відповідною комбінацією заходів державного регулювання ІКО потребує, з одного боку, врахування національного тренду централізації та децентралізації його функцій в АСЕ, процесів, що відбуваються в рамках бюджетної децентралізації, регуляторного потенціалу місцевого самоврядування, в т. ч. щодо забезпечення конституційних прав і свобод сільського соціуму та продовольчо-локального суверенітету, з урахуванням прогресу поширення коронавірусної інфекції COVID-19, а з другого, забезпечення максимально швидкого та водночас «м'якого» переходу від «жорсткої» до «м'якої» (соціоекономічної) моделі державної регуляції, яка поєднує регуляторні зусилля на всіх рівнях державного регулювання ІКО. З цією метою в дисертації запропоновано та доведено ефективність комбінації конвергентно-репродуктивної моделі державного регулювання ІКО з математичним ранжуванням соціально-економічних параметрів їх роботи (рис. 3).

Інноваційний каркас цієї моделі утворюють відразу декілька регуляторних новацій, зокрема: 1) формування міжінституційних (національний і локальний рівні та рівень ІКО) трансмісійних каналів координації системи державного регулювання ІКО як відкритої системи, що видозмінюється стейкхолдерами, формальними і неформальними інституційними правилами в межах наступної нормальності функціонування АСЕ в цілому та ІКО зокрема (насамперед це стосується формування земельних банків, отримання дозвільних документів та державної підтримки дрібними сільгосптоваровиробниками тощо); 2) поєднання фіскального, монетарного, будівельного та аграрного інструментарію державного регулювання АСЕ задля формування зростоформуючих чинників стабілізації і забезпечення сталої динаміки сектору з урахуванням відставання фактично досягнутих результатів у рейтингуванні Світовим банком «Enabling the Business of Agriculture» країн нових та старих торговельних партнерів України з пріоритизацією на необхідності «зламу» корпоративно забарвленої структури сектору та забезпечення його конкурентних переваг на внутрішньому ринку держав – членів ЄС з продукцією глибокого ступеня переробки; 3) математичної проєкції показникового базису створення доданої вартості ІКО, її залежності від ступеня інвестування в реалізацію ним соціально значущих будівельних проєктів, залучення трудових ресурсів із конкретної сільської локації, місцевої сировини тощо з моніторинговою системою досягнення ендо-індикаторів сталого розвитку як похідної участі зовнішнього інвестора в реалізації проєктів сільського будівництва та декомпозиції локорегуляції ІКО; 4) поєднання традиційних та

соціоекономічно орієнтованих заходів державного регулювання (з виокремленням сільського будівництва) на локальному рівні створення місцевої доданої вартості з урахуванням отриманих ОТГ нових регуляторних повноважень, залежності рівня регуляції ІКО від площі, кількості населення та фінансової спроможності ОТГ.

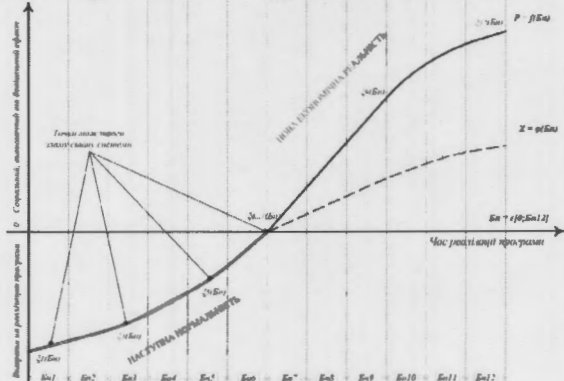

Умовні позначення: V_c – структура земельного банку ІКО; $Ш_i$ – ціна i -ї одиниці продовольства; I_n – можливість залучення зовнішніх інвестицій, у т. ч. у проєкти сільського будівництва; $Пок$ – фінансові показники роботи ІКО; q – продуктивність праці; ϕ – чисельність персоналу; V – обсяг виробництва (виращування) продукції; CC – витрати або собівартість; $ОВЗ$ – основні виробничі засоби; $Kв$ – кваліфікація; $Пр$ – економічний прибуток ІКО; $СБ$ – сільське будівництво; $ОТГ$ – об'єднана територіальна громада; $РД$ – реєстрація добрив; $ВД$ – водокористування; $Нас$ – насінництво; $РТС/г$ – реєстрація сільгосптехніки; $ПТ$ – підтримка тваринництва; $ЗР$ – захист рослин; $ПР$ – продовольчі ринки; $ДФ$ – доступ до фінансів; □ ■ – соціоекономічна та ортодоксальна («жорстка») орієнтація державної регуляції відповідно.

Рис. 3. Конвергентно-репродуктивна модель державного регулювання ІКО з урахуванням ранжування соціально-економічних параметрів їх роботи та розвитку АСЕ

Джерело: складено автором.

Для забезпечення тактичної регуляції створення місцевої доданої вартості та необхідності оптимізації витрат у секторі охорони здоров'я в умовах пандемії коронавірусної інфекції COVID-19 у дисертації обґрунтовано необхідність реалізації програми «Шкільне молоко» (спрямована на введення в раціон харчування учнів закладів освіти молока високої якості місцевого походження), ефективність якої підтверджена на прикладі пілотного проєкту в Івано-Франківській міській ОТГ та, на відміну від наявних, регуляторно координує соціально-будівельні ініціативи ІКО з урахуванням життєвого циклу реалізації програми (рис. 4) та враховує ефекти акумуляції енергії від соціоекономічної модернізації аграрної політики – державного регулювання – інтеграції агросистем (ІКО) в умовх наступної нормальності функціонування АСЕ.

Умовні позначення: $Bп_1...Bп_{12}$ – квартали планового та наступних за плановим двох бюджетних періодів (років); $Bп = \epsilon[0; Bп_{12}]$ – життєвий цикл програми; $Z = \phi(Bп)$ і $P = f(Bп)$ – функції витрат на реалізацію програми та отриманого соціального, економічного та будівельного ефектів відповідно; $\xi_{1..12}(Bп)$ – створені регуляторним середовищем подразники розвитку системи (результатів реалізації програми); Δ – отриманих ефектів від реалізації програми.

Рис. 4. Схематика життєвого циклу програми «Шкільне молоко»

Джерело: складено автором.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове розв'язання науково-прикладного завдання щодо удосконалення державного регулювання ІКО в умовах соціоекономічної модернізації національної аграрної політики. За результатами проведеного дослідження сформульовано такі висновки:

1. У науковій літературі сформувались різнопланові теоретико-методологічні підходи до дослідження ІКО як економічної системи, придатної для державного регулювання. У цьому контексті, з урахуванням біполярності цілепокладань в аграрній політиці, необхідності поділу первісного і поточного капіталу материнської компанії на ортодоксально та соціоекономічно спрямовані доміанти державного регулювання, виокремлення в ньому імперативу ресурсної бази реалізації проєктів сільського будівництва, ІКО розглядається як єдина еко-система, об'єднана спільною місією і цілями за умов наступної нормальності розвитку національної аграрної політики.

2. Проведені дослідження онтогенезу економічної політики ЄС дали змогу дійти висновку, що інтеграція в цілому та продовольчих ринків зокрема фактично є відправною точкою в реалізації повномасштабної економічної, секторальної, територіальної та корпоративної інтеграції. Її апогеєм у рамках довгострокової, послідовної та виваженої аграрної політики в аспекті інтеграційного формування постає Спільна сільгосполітика ЄС (започаткована ще в 1962 р.), якою фактично задано соціоекономічний вектор державного регулювання розвитку АСЕ – від гарантування виробництва достатньої кількості продовольства і забезпечення належного рівня життя сільського соціуму до нової модифікації програм державної підтримки (допомоги) дрібних сільгосптоваровиробників (замість ІКО), масштабування сільського будівництва на територіях депресивного розвитку й використання екологічно чистих технологій, які набули коронавірусного забарвлення та стануть основою для подальшого її розвитку.

Виокремлено два типи аграрної політики, що проводиться у світі («жорстка», притаманна США, та соціоекономічна орієнтована, яка застосовується державами – членами ЄС), а також визначено спільні та відмінні риси в цілях, завданнях, регуляторних інструментах, масштабах та обмеженнях державного регулювання ІКО. Так, регуляторними константами, а відповідно, й програмно-регуляторними обмеженнями у США виступають заходи державної підтримки (допомоги) сільгосптоваровиробників без урахування належним чином територіальної асиметрії розвитку АСЕ та необхідності забезпечення охорони навколишнього природного середовища і біорізноманіття, натомість у державах – членах ЄС вони є не тільки домінантами, а й ключовим конструктом розвитку сільських територій на базі еко-систем сільського будівництва.

3. У рамках «наступної нормальності розвитку АСЕ» уточнені поняття «сільське будівництво» та «місцева додана вартість», що дало змогу виокремити окремі закономірності державного регулювання АСЕ загалом та ІКО зокрема з урахуванням соціоекономічної модернізації національної аграрної політики: 1) застосування «жорсткого» інструментарію державного регулювання зумовлено необхідністю посилення стабілізуючих та стимулюючих функцій держави, які

варіюються (скорочуються чи розширюються) з огляду на екстерналії, пов'язані з урбанізацією національної і світової економіки, її перетіканням в АСЕ, деформацією геоподілу праці, порушенням екологічної рівноваги та загостренням продовольчої проблеми; 2) в економіках, що розвиваються, найефективніше середовище забезпечення сталої динаміки ІКО утворює змішаний тип державного регулювання, який ідеологічно наповнений соціоекономічними й екологічними компонентами аграрної політики та інструментально- і ресурсно масштабований «жорсткими» механізмами, доповнюючи ринкове саморегулювання об'єктивним державним впливом на процеси в секторі, переважно в дискримінаційних формах; 3) в умовах модернізації національної аграрної політики, її переходу від ортодоксальної до соціоекономічно націленої АСЕ має відносну інертність, а отже, провідна його інституція – ІКО, реагує на застосовувані заходи державного регулювання помірно, пролонговуючи регуляторний ефект.

4. Аграрний сектор як традиційний складник світової економіки виконує виняткову функцію – життєзабезпечення існування людства. Однак значення сектору нерівномірно розподілене за країнами й регіонами, суттєво залежить від рівня соціально-економічного розвитку конкретної території, тісно корелює з продуктивністю сільгоспвиробництва, соціальними параметрами його функціонування, тоді як процеси нарощування обсягів виробництва продовольства на базі індустріалізації та корпоратизації забезпечили, з одного боку, майже двократне перевищення виробництва над потребами у продовольстві, а з другого, відсутність глобальної продовольчої безпеки та екологічні проблеми. Невпинне зростання населення планети, соціальна напруженість в окремих регіонах стають основою для розвитку світового АСЕ, його регуляції в рамках Цілей розвитку тисячоліття та Цілей сталого розвитку. Однак якщо в розвинутих країнах світу домінантою розвитку сектору виступають фермери як продуценти продовольства з глибоким ступенем переробки, то в Україні провідну роль відіграють моноорієнтовані та сконцентровані на рослинництві ІКО, роль яких в експорті та ВВП країни невинно зростає, особливо в періоди фінансово-економічних та соціально-політичних потрясінь – від 13 % у 2007 р. до 19 % у 2019 р. в експорті та від 7 до 9 % відповідно у створенні ВВП. Застосовувана «жорстка» модель аграрної політики себе вичерпала не лише ідеологічно, а й з позиції економічної результативності – додана погектарна вартість протягом 2008–2018 рр. мала статичний характер, зрісши лише на 100 дол. США (з 300 дол. США у кризовому 2008 р.), три-чотирикратно відстаючи від держав – членів ЄС, де «м'яка» модель аграрної політики. З огляду на євроінтеграційний вектор України зволікання з переходом від «жорсткої» до соціоекономічної моделі аграрної політики створюватиме ефект стагнації в розвитку АСЕ в цілому й ІКО зокрема, в т. ч. у частині реалізації ними проєктів сільського будівництва.

5. Оцінюючи взаємовпливи і взаємозв'язки соціально-економічної та аграрної політики, сільського будівництва та системи управління державними фінансами обґрунтовано необхідність кластеризації стадій еволюціонування державного регулювання ІКО, зокрема стабілізаційної, відновної та стратегічної. Прикметною рисою перших двох стадій виступають неадекватність і низька ефективність заходів державного регулювання порівняно з нарощуванням ІКО своєї ресурсної

бази, реалізацією проектів сільського будівництва, в т. ч. на територіях ведення відповідної діяльності, а третьої – відставання темпів реалізації реформи децентралізації та системи управління державними фінансами від рівня залучення місцевих органів влади до регуляції ІКО через механізми створення місцевої доданої вартості.

6. З огляду на доведену неоднозначність необхідності державної підтримки АСЕ в глобокоординатах аграрної політики, модельні сценарії функціонування ІКО в країнах з низьким рівнем розвитку та тих, що розвиваються, зокрема в Україні, діюча її система через інституційні та регуляторні прорахунки замість імплементації соціоекономічних підойм діяльності сектору, визначених в Угоді про асоціацію з ЄС, породжує подальшу інерцію їх моноспеціалізації, використання землевиснажувальних технологій для продукування зернової й олійної групи продовольства, концентрації соціоекономічної орієнтації функціонування провідних ІКО на доволі низькому рівні в рамках запропонованих у роботі типологій.

7. Для регулювання сталої динаміки ІКО і формування стійких засад координації аграрної політики в дисертації запропоновано математичну модель ранжування соціально-економічних параметрів їх роботи, яка побудована з використанням теорій бінарних відношень, графів, булевих та звичайних матриць, доповнює виявлені регресії співвідношень EBITDA і соціоекономічної спрямованості функціонування ІКО та дає змогу визначити: 1) вплив аграрної політики та заходів державного регулювання на стійкість ланцюгів доданої вартості створених ІКО; 2) рівень реагування (інертний або лабільний) ІКО на вжиті заходи (економічні, адміністративні тощо) державного регулювання, виражені через кількісно-якісні значення ланцюга доданої вартості, сформувавши типології інституційної пам'яті та відповідну моніторингову систему, яка, зокрема, допомагає оцінити стан регуляції ІКО в досягненні ними локальних Цілей сталого розвитку; 3) комбінацію стратегічних та тактичних заходів державного регулювання для забезпечення соціально-економічної спрямованості функціонування й розвитку ІКО, їх участі в проектах сільського будівництва. Вказана математична модель реалізована у програмному середовищі, що надає можливість державним інститутам та органам місцевого самоврядування прораховувати результати державного регулювання ІКО з подальшим інваріюванням відповідних заходів.

8. З урахуванням тенденції до модернізації архітекtonіки системи державного регулювання національної економіки в цілому та її аграрного сектору зокрема, необхідності пріоритизації в локальних аграрних політиках створення місцевої доданої вартості, обґрунтована потреба в подальшій регуляції ІКО на базі конвергентно-репродуктивної моделі, яка забезпечить: у довгостроковій перспективі – перехід від «жорсткої» до «м'якої» (соціоекономічної) моделі аграрної політики та реалізації відповідних заходів державного регулювання; у середньостроковій – синергію інструментів (фіскального, монетарного, будівельного та аграрного) державного регулювання для стимулювання розвитку місцевої доданої вартості, конкурентоспроможність нішевої групи продукції на внутрішньому ринку України та держав – членів ЄС, зростання зацікавленості та

посилення стимуляції ІКО до реалізації проєктів сільського будівництва; на тактичному рівні – локальний продовольчий суверенітет та оптимізацію витрат у секторі охорони здоров'я в умовах пандемії коронавірусної інфекції COVID-19, зокрема шляхом поширення в ОТГ як кращої регуляторної практики програми «Шкільне молоко», яка має визначений (динамічною моделлю) життєвий цикл.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Підрозділи у колективних монографіях:

1. Петруха Н. Н., Забловский А. В., Петруха С. В. Сельское хозяйство в системе устойчивого развития мировой экономики. *Розвиток економіки України: трансформації та інновації* : у 2 т. / За заг. ред. О. Л. Гальцової. Запоріжжя : ВД «Гельветика», 2017. Т. 1. С. 49–68. (Особистий внесок: типологізовані світ-моделі державного регулювання ІКО в умовах глобокоординування та соціологізації агрополітики).

Статті у наукових фахових виданнях України:

2. Москаленко (Петруха) Н. Стратегическое развитие кооперации предприятий АПК. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2010. Вип. 236: в 3 т. Т. 3. – С. 628–633. (Видання індексується в Google Scholar).

3. Петруха Н., Петруха С. До питання природи та ідентифікації структурних зрушень в економіці: методологічний аспект. *Економіст*. 2013. № 8. С. 23–26. (Видання індексується в RePEc, Google Scholar; особистий внесок: запропонований показниковий базис оцінювання структурних зрушень в АСЕ, впливу на них теперішньої та перспективної системи державного регулювання).

4. Петруха Н., Гасанов С., Петруха С. Синопис мирового опыта построения системы обеспечения продовольственной безопасности. *Економіст*. 2014. № 10. С. 25–30. (Видання індексується в RePEc, Google Scholar; особистий внесок: встановлено вплив інтегрованих корпоративних моделей на регуляторну поведінку державних інститутів у забезпеченні продовольчої безпеки).

5. Петруха Н., Гасанов С., Петруха С. Онтогенез теоретичних концепцій інтеграції. *Економіст*. 2015. № 1. С. 15–21. (Видання індексується в RePEc, Google Scholar; особистий внесок: сформульовані базові фінансово-економічні та соціально-економічні домінанти розвитку ІКО в умовах глобальної продовольчої кризи).

6. Петруха Н., Куницький К., Петруха С. Інформаційно-консультаційне забезпечення розвитку аграрного сектору: зарубіжний досвід, рекомендації для України. *Економіст*. 2015. № 2. С. 36–41. (Видання індексується в RePEc, Google Scholar; особистий внесок: запропоновано розширення базових функцій сільгоспдорадництва та провайдингу кращих регуляторних практик).

7. Петруха Н. М., Куницький К. С., Петруха С. В. Метаморфози базових інструментів державної аграрної політики. *Бізнес Інформ*. 2015. № 3. С. 158–169. (Видання індексується в Index Copernicus, Ulrichsweb, RePEc, BASE, Google Scholar, ResearchBib та ін.; особистий внесок: типологізовані напрями розвитку агрополітики в умовах глобокоординування реалізації Цілей сталого розвитку).

8. Petruha N., Petruha S. Efficiency evaluation of investment innovative projects based on public-private partnership in the agrarian sector of Ukrainian economy. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 9. С. 141–148. (Видання індексується в SciVerse Scopus by Elsevier, Index Copernicus та ін.; особистий внесок: визначено вплив

державного регулювання АСЕ на параметри участі ІКО в державно-приватному партнерстві з реалізації інфраструктурно-будівельних проектів).

9. Петруха Н. М., Кузьменко С. О. Сировинна орієнтація аграрного сектора економіки України: інституціональне підґрунтя та секторальні особливості. *Економіст*. 2017. № 2. С. 29–32. (Видання індексується в RePEc, Google Scholar; особистий внесок: ідентифіковані взаємозалежності соціоекономічно орієнтованої моделі державного регулювання АСЕ та диверсифікації виробничих програм ІКО).

10. Петруха Н. М., Палійчук Т. В. Концептуальні засади фіскальної децентралізації в країнах-членах ЄС. *Облік і фінанси*. 2017. № 2 (76). С. 99–106. (Видання індексується в Index Copernicus, EBSCOhost, RePEc, Research Bible, Google Scholar та ін.; особистий внесок: встановлено вплив фіскальної децентралізації на ресурсну базу державного регулювання АСЕ в цілому та ІКО зокрема).

11. Петруха Н. М. Удосконалення механізму державної підтримки (допомоги) суб'єктів аграрного підприємництва в контексті забезпечення економічної безпеки функціонування агропродовольчих ланцюгів. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2018. Вип. 36. Ч.2. С. 190–200. (Видання індексується в Google Scholar).

Статті в наукових періодичних виданнях інших держав із напрямку, з якого підготовлено дисертацію:

12. Петруха Н., Гасанов С., Петруха С. Синопис государственного регулирования аграрной сферы КНР. *АУСПІЦІЯ : міжнар. (чесько-укр.) наук.-теорет. видання*. 2014. № 5–6. С. 56–61. (Видання індексується в РІНЦ, Google Scholar; особистий внесок: встановлені особливості соціоекономічної модернізації агрополітики КНР, розвиток механізмів державного регулювання її продовольчого ринку).

13. Petruha N., Gasanov S., Petruha S. Consumer behavior in a mirror of economic security of agribusiness. *Deutschland, France, USA: Journal L'Association 1901 «SEPIKE»*. 2014. Ausgabe 6. P. 67–71. (Видання індексується в Index Copernicus, CiteFactor, Research Bible; особистий внесок: визначено вплив масштабів бідності на регуляторну модель соціоекономічної трансформації АСЕ).

14. Петруха Н. М. Становлення та розвиток механізму державної підтримки аграрного сектору економіки США. *Black Sea Scientific Journal of Academic Research (Грузія)*. 2015. № 5. С. 37–50. (Видання індексується в Semantic Scholar, CrossRef, Mendeley).

15. Петруха Н., Гасанов С., Петруха С. Национальная рамочная программа минимизации пищевых отходов и потерь в контексте обеспечения глобальной продовольственной безопасности. *АУСПІЦІЯ: міжнар. (чесько-укр.) наук.-теорет. видання*. 2015. № 5. С. 35–43. (Видання індексується в РІНЦ, Google Scholar; особистий внесок: запропоновані напрями імплементації рамкових програм мінімізації продовольчих втрат в перспективну соціоекономічну модель державного регулювання АСЕ).

Статті в наукових періодичних виданнях, які додатково відображають наукові результати дисертаційної роботи:

16. Москаленко (Петруха) Н. М. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку пивобезалкогольної підгалузі харчової промисловості України. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2006. Вип. 219: в 3 т. Том II. С. 425–439. (Видання індексується в Google Scholar).

17. Петруха Н. М., Петруха С. В. Динамізація економіко-академічного сектору харчової промисловості України. *Економіка харчової промисловості*. 2013. № 1 (17). С. 65–67. (Видання індексується в Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, EBSCO, BASE, Google Scholar; особистий внесок: проаналізовані наукові школи архітектування регуляторних моделей розвитку переробної ланки АСЕ).

18. Петруха Н. М., Петруха С. В. Економіка харчової промисловості України: «перша хвиля» світової фінансово-економічної рецесії. *Економіка харчової промисловості*. 2013. № 2 (18). С. 5–16. (Видання індексується в Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, EBSCO, BASE, Google Scholar; особистий внесок: проаналізовано вплив економічної рецесії та бідності на еволюціонування регуляторних моделей сталого розвитку переробної ланки АСЕ).

19. Петруха Н. М., Петруха С. В. Економічна стратегія промислових підприємств: методологія, теорія та практика. *Ефективна економіка : електрон. наук. фахове вид.* 2013. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1786&p=1>. (Видання індексується в Index Copernicus, Google Scholar; особистий внесок: оновлено критеріально-індикативне забезпечення декомпозиції економічної стратегії розвитку ІКО).

20. Петруха Н., Куницький К., Петруха С. Розвиток бурякоцукрового підкомплексу АПК Російської Федерації: український вимір. *Економіст*. 2013. № 12. С. 36–42. (Видання індексується в RePEc, Google Scholar; особистий внесок: визначені соціально-економічні домінанти регулювання розвитку бурякоцукрових ІКО на територіях депресивного сільського розвитку, ролі в цьому процесі іноземного капіталу).

21. Петруха Н. М., Куницький К. С., Петруха С. В. Наукові основи системи менеджменту служби безпеки суб'єкта господарської діяльності. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 2 (22). С. 261–275. (Видання індексується в Index Copernicus, Google Scholar; особистий внесок: розширені механізми забезпечення економічної безпеки функціонування агропродовольчих ланцюгів створення доданої вартості ІКО).

Матеріали конференцій, де здійснено апробацію роботи:

22. Petruha N., Petruha S. National food security in the context of dynamization of food prices. *Формування єдиного наукового простору Європи та завдання економічної науки : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Тернопіль, 23–24 квіт. 2013 р.; відп. ред. А. І. Крисоватий. Тернопіль, 2013. С. 18–19. (Особистий внесок: встановлено взаємовпливи і взаємозв'язки парадигми регулювання продовольчої безпеки та розвитку ІКО).

23. Петруха Н. М., Петруха С. В. Мировые тенденции поддержки сельского хозяйства. *Економічні перспективи підприємств та регіонів України в контексті основних соціально-еколого-економічних трендів : матеріали міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Харків, 22 трав. 2014 р.; Нац. гірн. ун-т. Дніпропетровськ, 2014. С. 141–143. (Особистий внесок: узагальнені кращі практики соціоекономічної оцінки державної підтримки АСЕ та структурних зрушень в ньому).

24. Петруха Н. М., Петруха С. В. Енергоефективність національного аграрного сектору. *Соціально-економічна інтеграція України у глобальну інноваційну економіку: досвід підприємств і регіонів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Черкаси, 26–27 верес. 2014 р.; Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси, 2014. С. 83–86. (Особистий внесок: запропоновані напрями державного стимулювання ІКО до реалізації проектів сільського будівництва у сфері біоенергетики).

25. Петруха Н. М., Петруха С. В. Реформування ПДВ в аграрному секторі економіки України. *Реформування економіки України: стан та перспективи : матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Київ, 25 грудня 2014 р.; Київ. нац. ун-т ім. В. Гетьмана. Київ, 2014. С. 86–89. (Особистий внесок: надано авторське бачення фіскального стимулювання створення місцевої доданої вартості за участі ІКО).

26. Петруха Н. М. Національний аграрний сектор: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. *Фінансово-економічний збалансований розвиток України: проблеми та шляхи їх подолання: матеріали наук.-метод. конф.*, м. Дніпропетровськ, 12–13 верес. 2014 р.; Нац. гірн. ун-т. Дніпропетровськ, 2014. С. 96–99.

27. Петруха Н. М. Гармонізація українського аграрного законодавства із законодавством Європейського Союзу. *Актуальні проблеми сучасної економіки: реалії сьогодення: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Ужгород, 6–7 берез. 2015 р.; Ужгород. нац. ун-т. Ужгород, 2015. С. 89–92.

28. Petruha N., Petruha S. Sectoral objectives and development priorities of agricultural sector of the national economy. *Принципи нової економіки України та формування її фінансово-інвестиційної основи: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Дніпропетровськ, 10–11 квіт. 2015 р.; Нац. гірн. ун-т. Дніпропетровськ, 2015. С. 40–42. (Особистий внесок: запропоновані пріоритетні напрями розвитку сільського будівництва та ІКО в умовах модернізації аграрної і будівельної політик).

29. Петруха Н. М., Петруха С. В. Антикризове регулювання спиртової промисловості України. *Якість економічного розвитку: глобальні та локальні аспекти: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Одеса, 15–16 трав. 2015 р.; Одеський нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса, 2015. С. 66–68. (Особистий внесок: запропоновані заходи державного регулювання розвитку ринку біоетанолу за участі ІКО).

30. Петруха Н. М. Передумови залучення інвестицій в аграрний сектор економіки України. *Модернізація фінансово-кредитної стратегії розвитку регіону та громади: науковий погляд: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. до 70-річчя ДВНЗ «Ужгород. нац. ун-т»*, м. Ужгород, 29 жовт. 2015 р.; Ужгород. нац. ун-т. Ужгород, 2015. С. 57–62.

31. Petrukha N. M. Regional forms of private-public partnership in implementation of infrastructure projects. *Соціально-економічний розвиток системи фінансів і управління в інноваційному середовищі: проблеми, ефективність, перспективи : матеріали ІХ Симпозіуму*, м. Харків, 25 листоп. 2016 р.; Харківський ін-т фінансів КНТЕУ. Харків, 2016. С. 206–208.

32. Петруха Н. М., Голян В. А., Кузьменко С. О. Активізація аграрного підприємництва як базова детермінанта реінжинірингу осушених сільськогосподарських угідь. *Економічні перспективи підприємництва в Україні: програма Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.*, м. Ірпінь, 26–27 жовт. 2017 р.; Ун-т державної фіскальної служби України, 2017. С. 237–239. (Особистий внесок: запропоновані варіанти участі ІКО у проєктах будівництва гідротехнічних споруд).

33. Петруха Н. М. Моделі та механізми реалізації державно-приватного партнерства в аграрному секторі економіки. *Економіка, фінанси і управління в ХХІ столітті: аналіз тенденцій та перспективи розвитку: програма Міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Київ, 21 берез. 2017 р.; Київський ун-т технологій та дизайну. Київ, 2017. С. 12.

34. Петруха Н. М. Організаційно-економічний механізм антикризового управління сільськогосподарськими підприємствами. *Трансформація фінансових відносин в умовах економічної глобалізації: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів*, м. Харків, 20 квіт. 2017 р.; Харківський ін-т фінансів КНТЕУ. Харків, 2017. С. 214–216.

35. Петруха Н. М., Палійчук Т. В. Вплив фіскальної децентралізації на місцевий економічний розвиток. *Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.*, м. Луцьк, 6 груд. 2019 р.; РВВ Луцького НТУ, 2019. С. 300–303. (Особистий внесок: визначено стійкість конвергентно-репродуктивної моделі державного регулювання ІКО з урахуванням рівня фінансової спроможності ОТГ).

36. Петруха Н. М. Державно-приватне партнерство як механізм реалізації інноваційних проектів в аграрному секторі економіки. *Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, логістики та агротехнологій в Україні: програма Всеукр. наук.-практ. конф.*, м. Ніжин, 28 листоп. 2019 р.; Ніжинський агротехнічний інститут НУБіП. Ніжин, 2019. С. 18.

37. Петруха Н. М. Агро-рекреаційні кластери: питання сільської економіки, агро-індустріального будівництва, механізмів взаємодії держави та приватного капіталу: теорія, методологія і практика. *Економіко-управлінські та інформаційно-аналітичні новації в будівництві: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.*, м. Київ, 27 берез. 2020 р.; КНУБА. Київ, 2020. С. 35–38.

38. Петруха Н. М., Палійчук Т. В. Бюджетна політика в Україні в умовах боротьби із COVID-19. *Сучасні тренди в економіці та управлінні персоналом: матеріали круглого столу*, м. Луцьк, 15 трав. 2020 р.; Луцький НТУ. Луцьк, 2020. С. 46–49. (Особистий внесок: запропоновані напрями удосконалення бюджетного регулювання реалізації конвергентно-репродуктивної моделі розвитку ІКО в умовах коронакризи).

АНОТАЦІЯ

Петруха Н. М. Державне регулювання інтегрованих корпоративних об'єднань в умовах соціоекономічної модернізації національної аграрної політики. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ, 2020.

Дослідження присвячено обґрунтуванню теоретико-методологічних підходів та розробленню практичних рекомендацій щодо державного регулювання інтегрованих корпоративних об'єднань в умовах соціоекономічної модернізації національної аграрної політики, посилення інституціональної невизначеності та інформаційної асиметрії.

У дисертації узагальнено концептуально-онтологічні підходи до вирішення проблеми державного регулювання інтегрованих корпоративних об'єднань в системі управління аграрним сектором економіки, визначено еволюціонування регуляторної парадигми сталого і всеохоплюючого розвитку в координатах теорій інтеграції, корпоратизації та індустріалізації агровиробництва. Визначено рівень динамізації та параметризації результативності аграрної політики та державного регулювання інтегрованих корпоративних об'єднань за умов структурної

трансформації аграрного сектору світової і національної економіки з урахуванням еволюційного поступу в системі державної підтримки, проведено порівняльні кількісно-якісні оцінки його регулювання в цілому та інтегрованих корпоративних об'єднань зокрема з певними країнами, з урахуванням рівня залученості до реалізації соціально значимих будівельних проєктів. Сформовано методологічний та науково-прикладний базис удосконалення державного регулювання інтегрованих корпоративних об'єднань у період соціоекономічної модернізації національної аграрної політики в контексті реформи децентралізації, цілеорієнтування регуляторних заходів місцевих органів влади на створення місцевої доданої вартості, розвиток сільського будівництва та забезпечення продовольчого суверенітету в умовах світової пандемії коронавірусної інфекції COVID-19.

Ключові слова: аграрний сектор економіки, аграрна політика, державне регулювання, державна підтримка, децентралізація, економічна інтеграція, інтегровані корпоративні об'єднання, місцева додана вартість, соціоекономічна модернізація, сталий розвиток, сільське будівництво, COVID-19.

АННОТАЦИЯ

Петруха Н. М. Государственное регулирование интегрированных корпоративных объединений в условиях социэкономической модернизации национальной аграрной политики. – Рукопись.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 – экономика и управление национальным хозяйством. – Киевский национальный университет строительства и архитектуры, Киев, 2020.

Исследование посвящено обоснованию теоретико-методологических рычагов и разработке практических рекомендаций по государственному регулированию интегрированных корпоративных объединений в условиях социэкономической модернизации национальной аграрной политики, усиления институциональной неопределённости и информационной асимметрии.

В диссертации обобщены концептуально-онтологические подходы к решению проблемы государственного регулирования интегрированных корпоративных объединений в системе управления аграрным сектором экономики, определено эволюционирование регуляторной парадигмы устойчивого и всеобъемлющего развития в координатах теорий интеграции, корпоратизации и индустриализации агропроизводства. Определен уровень динамизации и параметризации результативности аграрной политики и государственного регулирования интегрированных корпоративных объединений в условиях структурной трансформации аграрного сектора мировой и национальной экономики с учётом эволюционного развития в системе государственной поддержки, проведены сравнительные количественно-качественные оценки его регулирования в целом и интегрированных корпоративных объединений в частности с некоторыми странами, с учётом уровня вовлеченности в реализацию социально значимых строительных проєктов. Сформирован методологический и научно-прикладной базис усовершенствования государственного регулирования интегрированных корпоративных объединений в период социэкономической модернизации

национальной аграрной политики в контексте реформы децентрализации, целеориентирования регуляторных мер местных органов власти на создание местной добавленной стоимости, развитие сельского строительства и обеспечение продовольственного суверенитета в условиях мировой пандемии коронавирусной инфекции COVID-19.

Ключевые слова: аграрный сектор экономики, аграрная политика, государственное регулирование, государственная поддержка, децентрализация, экономическая интеграция, интегрированные корпоративные объединения, местная добавленная стоимость, социоэкономическая модернизация, сельское строительство, устойчивое развитие, COVID-19.

ANNOTATION

Petrukha N. M. State Regulation of Integrated Corporate Associations in Conditions of Socioeconomic Modernization of National Agrarian Policy. – Manuscript.

A dissertation for obtaining the degree of the candidate of economic sciences in the specialty 08.00.03 – Economics and Management of the National Economy. – Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, 2020.

A study is devoted to substantiating theoretical-methodological leverages and developing practical recommendations for state regulation of integrated corporate associations in the conditions of socioeconomic modernization of the national agrarian policy, enhancement of institutional uncertainty and informational asymmetry.

A dissertation generalizes conceptual-ontological approaches to addressing a problem of state regulation of integrated corporate associations within the system of management of the agrarian sector of the economy, establishes evolving a regulatory paradigm of sustainable and comprehensive development in coordinates of theories of integration, corporatization and industrialization of agri-production. A level is determined for dynamization and parametrization of the performance of the agrarian policy and state regulation of integrated corporate associations under the conditions of structural transformation of the agrarian sector of the global and national economy subject to evolutionary advancing within the system of state support, comparative quantity-quality estimates are conducted for its regulation, in general, and integrated corporate associations, in particular, with certain countries, subject to a level of involvement in implementing socially significant construction projects. A methodological and scientific-applied basis is formed for improving state regulation of integrated corporate associations in the period of socioeconomic modernization of the national agrarian policy in the context of the reform of decentralization, goal orientation of regulatory measures of local bodies of power on creating a local added value, developing rural construction and providing food sovereignty in the conditions of the COVID-19 coronavirus infection pandemic.

Keywords: agrarian sector of the economy, agrarian policy, state regulation, state support, decentralization, economic integration, integrated corporate associations, local added value, socioeconomic modernization, sustainable development, rural construction, COVID-19.